

Tjänsteskrivelse

2025-05-16

Diarienummer: 25SON70

Handläggare:

Lars Lodin
026-17 80 00
lars.lodin@gavle.se

Nämnd:

Socialnämnd

Insatser utan individuell behovsprövning

Bakgrund

En av nyheterna som föreslås i socialtjänstlagen (2025:000) är att socialnämnden ges en möjlighet att tillhandahålla insatser för personliga behov till enskilda utan någon individuell behovsprövning. Den nya möjligheten syftar till att ge socialtjänsten bättre förutsättningar för att erbjuda tidiga och förebyggande insatser.

Genom att kunna tillhandahålla insatser till enskilda på ett förenklat sätt är tanken att socialtjänsten ska nå invånare tidigt och därigenom motverka behov av mer omfattande insatser.

Förslaget till ny socialtjänstlag är formulerad som en möjlighet att tillhandahålla insatser utan individuell behovsprövning och innebär därmed ingen skyldighet för nämnden att erbjuda insatser enligt det förfaringssättet.

En förutsättning för att socialnämnden ska kunna tillhandahålla insatser utan utredning och individbeslut är att kommunen beslutar särskilt om att dessa insatser ska gå att tillhandahålla utan individuell behovsprövning. Det gäller även insatser som tidigare tillhandahållits på detta sätt, som till exempel rådgivning, träffpunkter och enklare former av stöd- och samarbetssamtal.

Insatser utan behovsprövning

I förslaget till nya SoL används begreppet insats som en övergripande benämning för de stöd- och hjälpåtgärder socialnämnden tillhandahåller enskilda. Insatserna sker i form av rådgivning, omsorg, vård, stöd och annan hjälp.

Socialtjänsten ska nu få ge insatser på nya sätt. Med nya socialtjänstlagen får kommunerna befogenhet att besluta att en eller flera insatser ska ges utan individuell behovsprövning.

Insatser utan behovsprövning ska

- vara ett komplement till nuvarande ordning med beslut om insatser. Både kommunala och privata utförare ska ha en skyldighet att informera om rätten att ansöka om behovsprövade insatser
- omfattas av krav på dokumentation, men socialnämnden får, om det finns särskilda skäl, bestämma att uppgifter som kan röja den enskildes identitet inte ska dokumenteras vid en insats. Ett sådant beslut gäller då alla som deltar i en viss insats
- kunna ges utan vårdnadshavares samtycke till unga mellan 15 och 18 år. Socialnämnden ska också ha övervägt och bedömt att insatsen är lämplig att erbjuda till den tänkta målgruppen på det sättet.

Vissa insatser får inte ske utan behovsprövning. Inom Socialnämndens verksamhetsområde är dessa:

- kontaktperson, kontaktfamilj eller kvalificerad kontaktperson
- vård i familjehem
- vård i LVM-hem och särskilda ungdomshem enligt LVU
- vård av barn eller unga mellan 18 och 20 år i jourhem, stödboende, skyddat boende och HVB

Sammanfattande beskrivning av omställningsarbetet på sektor Velfärd.

Omställningsarbetet inför nya SoL inleddes februari 2024. Det har genomförts auskultationer och intervjuer i kärnverksamheten samt med vissa externa samverkanspartners. En styrgrupp bestående av verksamhetschefer från hela sektorn rekryterade 4 arbetsgrupper inom delområdena IFO barn & unga, IFO vuxen, funktionsnedsättning samt äldreomsorg. Arbetsgruppen genomförde inledningsvis en kundresa med tjänstedesign som metod. Ungdomar, familjer och samarbetsparter intervjuades.

Ett omfattande arbete av projektorganisationen ledde sedan fram till en förslagsbeskrivning som presenterades och bearbetades i sektorledningen.

Sektorledningens övergripande målbilder i omställningen till den nya socialtjänstlagen.

- Det finns fler förebyggande insatser i kommunen som motverkar att problem uppstår, upprepas, förvärras eller blir mer omfattande.
- Fler kommuninvånare i behov av stöd får tillgång till insatser som inte föregås av utredning eller behovsbedömning.
- Den samlade tiden från första kontakt till insats kortas ner.
- Av sektorns samlade ekonomiska resurser är förslaget att öka andelen förebyggande och icke biståndsbedömda insatser.
- De insatser som sektorn erbjuder är utformade utifrån bästa tillgängliga kunskap.
- Att förbättra kontinuiteten avseende kundens kontakter med medarbetare inom sektorn. Kunden ska i sina kontakter med sektorn uppleva att stödet och insatserna är sammanhållna och antalet olika medarbetare som kunden ska behöva möta ska minska.
- Skapa en organisation som bättre stödjer samarbete och sammanhållen ledning och styrning utifrån de olika målgrupper sektorn har ansvar att ge insatser.

Mot bakgrund av grundarbetet finns således en tydlig ambition från sektorledningen att utveckla insatser utan individuell behovsprövning. Beslut som ska fattas i maj inför den nya lagens ikraftträdande bottnar i att fortsätta arbeta med de insatser som redan genomförs utan individuell behovsprövning. Dessa insatser har benämnts som serviceinsatser men ska från 1 juli benämnas som insatser utan individuell behovsprövning enligt 11:5 nya Socialtjänstlagen.

Eftersom det finns en tydlig ambition att utveckla och utöka insatser utan individuell behovsprövning i enlighet med den nya lagens intentioner om förebyggande och tillgängliga insatser kommer nya insatser att presenteras för nämnderna under det fortsatta omställningsarbetet. En ny projektorganisation är tillsatt där målsättningen är fler insatser enligt 11:5 nya SoL.

Dagens arbete med insatser utan individuell behovsprövning.

För de verksamheter som rapporterar till Socialnämnden finns idag flera olika insatser som ges till individer och familjer utan individuell behovsprövning.

En hel del av det förebyggande arbetet är uppsökande insatser som syftar till breda informationsinsatser, närvaro av medarbetare på särskilda platser, orosamtal med föräldrar och individer bl a. Detta är betydelsefulla arbetssätt i sektorns förebyggande arbete. I många situationer är detta ett förarbete som sedan leder till insatser från sektorn, med eller utan behovsprövning.

Det erbjuds även idag flera insatser till kommunens invånare som inte behöver föregås av utredning och behovsprövning. Exempel är råd & stöd samtalen på Familjestödet, Grindens barngruppsverksamheter, samarbetssamtal på Familjerättsenheten, kontakt med alkohol- och drogterapeut. I samband med den nya lagstiftningen ges större möjligheter både att erbjuda insatser på ett enklare sätt men också att förlänga insatserna i tidsomfattning.

Beskrivning av bifogad bilaga

I bilagan finns en lista kring de insatser som idag genomförs utan individuell behovsprövning. I samma dokument föreslås även ställningstagande kring hantering av undantag för dokumentationskravet i ärendet 25SON71.

Magnus Höijer

Sektorchef

Sektor Valfärd